STROkrant

Jaargang 55 - nr. 1 - mei 2025

Waarom is het gedrag van geld belangrijk?

Voor elke economie is het van levensbelang dat er voldoende geld circuleert tussen consumenten, producenten en medewerkers die dat weer als consument besteden. Tijdens een depressie wordt iedereen angstig om geld uit te geven. Mensen sparen omdat ze slechte tijden verwachten. En juist dat gedrag leidt ertoe dat bedrijven hun spullen en diensten niet meer verkopen waardoor ze mensen moeten ontslaan. Dat is een signaal voor mensen om nog voorzichtiger te zijn met het uitgeven van geld. Zo vererger de crisis.

Dat gebeurt met een ernstige depressie. Maar STRO ziet in veel gemeenschappen een gebrek aan geld dat besteed wordt bij lokale ondernemers. Het weinige geld dat binnenkomt en dat consumenten en producenten moet verbinden, verlaat de lokale economie razendsnel. Dit gebeurt lang voordat alle potentiële productiecapaciteit klanten ontmoet. Soms komt dat doordat de munt te veel waarde heeft en elders kopen goedkoper is. Zo'n situatie ontstaat doordat een deel van de economie veel verkoopt en de vraag naar de munt zo groot is dat de waarde hoog wordt. Ondernemers van hele wijken, regio's of landen leggen het dan af. Waar het vroeger heel lastig was om dit te bestrijden, biedt STRO's Fintech daar nu wel oplossingen voor.

Hoe de waarde van de munt bepaalde regio's of groepen buitenspel zet

Veel mensen weten dat een te dure of te goedkope munt de internationale concurrentieverhouding van een land kan maken of breken. Als de munt heel duur is, kan je weliswaar goedkoop lenen, maar bedrijven die moeten concurreren met of in het buitenland verliezen de concurrentieslag.
Maar 'het bedrijfsleven' bestaat eigenlijk niet. Tussen bedrijven zijn enorme verschillen. We staan er eigenlijk zelden bij stil dat een munt die heel duur is, geen probleem is voor de ASML's van deze wereld. Die zijn kapitaalintensief: dankzij de lage rente die vaak met een dure munt samenvalt, kunnen deze kapitaalintensieve bedrijven goedkoop lenen. Maar bedrijven die producten of diensten leveren die ook door veel (buitenlandse) concurrenten op de markt worden gebracht, hebben wel heel veel last van een dure munt. Dus waar een dure munt voor een paar bedrijven goed uitvalt, brengt het veel andere bedrijven in de problemen. En dat zijn dan heel vaak juist de bedrijven in het armere deel van het land.

We verdiepen ons in deze STROkrant hier verder in, en ontdekken zo waarom de verschillen tussen rijke en arme gebieden eerder groter worden dan kleiner.

Een ziekte die hele gemeenschappen arm houdt:

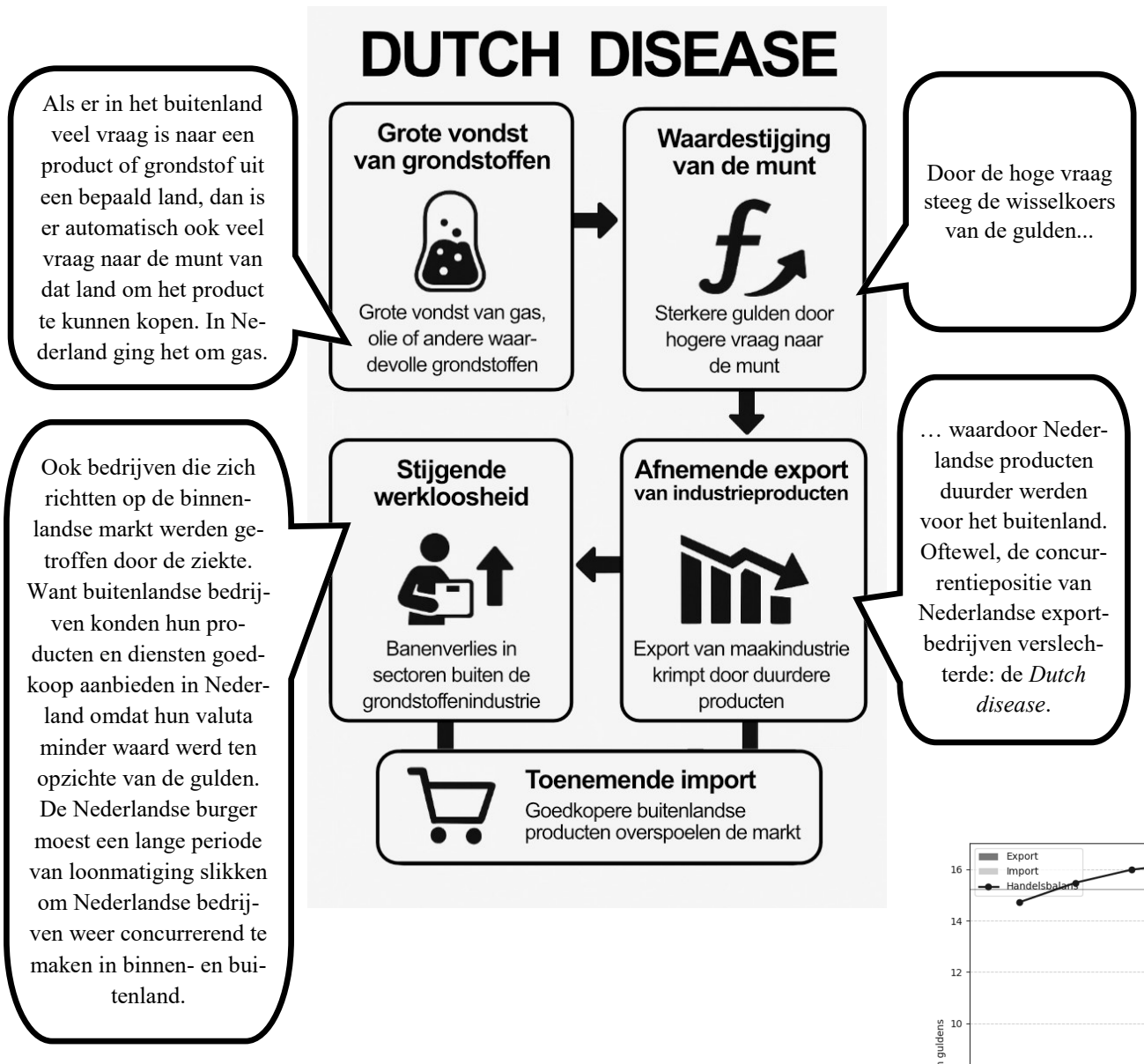

Hoe voorkomt Noorwegen de Dutch Disease?

Noorwegen heeft geweldig veel olie en gas voor de kust. Dankzij het Nederlandse voorbeeld kenden ze het risico van een waardestijging van de Noorse munt die de economie kapot maakt. Ze hebben dit opgelost door het systeem van vraag en aanbod voor de Noorse munt voor een groot deel buiten de deur te houden.
De olie- en gasinkomsten worden daarbij in een fonds gestort dat grotendeels belegt buiten Noorwegen. Dus zowel de energie als de beleggingen worden verrekend met euro's of dollars en niet in de Noorse munt. We zullen op de achterzijde bespreken hoe zo'n aanpak gebruikt kan worden in de economieën van landen waar migranten vandaan komen.

De Hollandse ziekte en de nasleep ervan hebben ook grote invloed op de machtsverhoudingen in een land. De oliebedrijven die het gas oppompen, worden niet kritisch gevolgd. Naarmate de economie in de breedte zwakker wordt en lokale bedrijven het moeilijk krijgen, wordt hun stem en die van hun personeel steeds minder gehoord.

De Nederlandse exportpositie verzwakte en Shell en Esso konden de aardbevingsschade jarenlang negeren en bagatelliseren. Het belang van de activiteit die geld in het laatje brengt, wordt steeds verder opgewaardeerd. Hierdoor komt een land vast te zitten op een doodlopende weg.

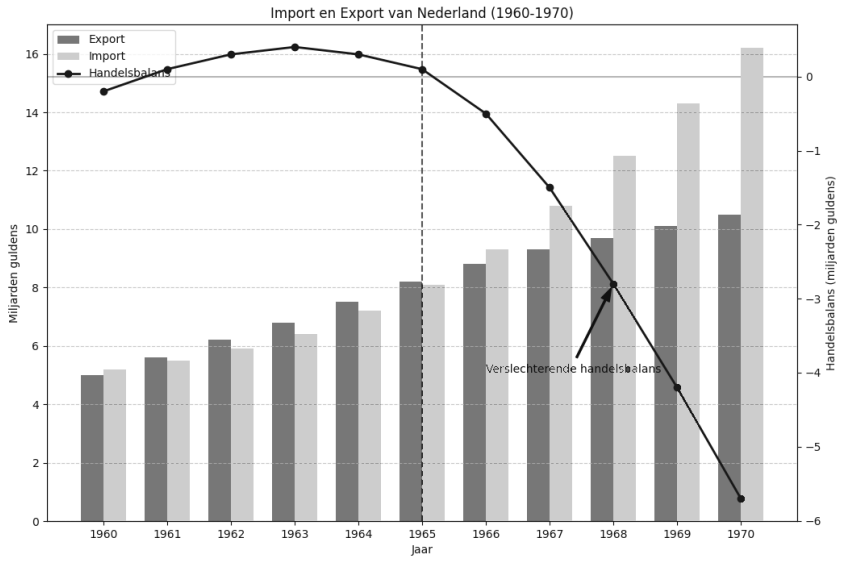

Import en export van Nederland in de periode 1960—1970 :
Na de ontdekking en exploitatie van de gasbel verslechtert de handelsbalans.

Veroorzakers van de Dutch Disease

1. Grondstoffen

Op de voorkant zagen we dat de Dutch Disease ontstond doordat de overheid veel geld verdiende aan het oppompen van aardgas. Ook de massale export van bananen, suikerriet, koffie, cacao, etc. kan de vraag naar een munt enorm opjagen. Die productie krijgt een immens belang en zal dat belang, zo nodig middels corruptie, verdedigen en/of uitbreiden. Met name als weinigen profiteren van het geld dat een land binnenkomt, is er een groot risico op corruptie. Dat begint met mensen wijs te maken hoe belangrijk die export is en te verzwijgen dat die export de waarde van de munt zover opjaagt dat bedrijven die in een andere branche werken het slachtoffer worden en niet meer kunnen concurreren.

De meeste mensen in zo'n land realiseren zich niet dat de Dutch Disease het gewone bedrijfsleven ondermijnt en mensen tot in de lengte der dagen afhankelijk maakt van het geld verdiend met de export van grondstoffen of centraal geproduceerde landbouwproducten. Met als levensgroot gevaar dat de winst naar de bedrijven gaat en de kosten zoals verwoestijning en erosie voor rekening zijn van de gemeenschap en vooral van toekomstige generaties. Denk maar aan de boeren in Nigeria die schade ondervonden door lekkende olieleidingen. Hetzelfde gaat op voor de productie van fruit waarbij veel pesticiden gebruikt worden, of de soja verbouwd in het Amazonegebied, waar na een tijdje de verwoestijning toeslaat.

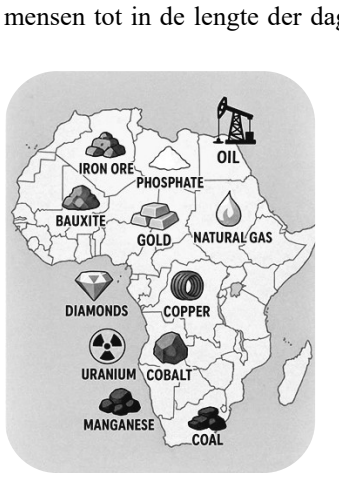

Wat is hier aan te doen?

Zoals we zagen heeft Noorwegen een slimme aanpak gekozen om de Hollandse Ziekte te voorkomen. Echter, alleen een overheid kan zo'n alternatief realiseren. Maar als bedrijven die niet werken in de grondstoffenbranche en er dus ook niet van profiteren, zich aaneensluiten, kunnen ze via een onderling betaalnetwerk het geld dat er wel is intensiever benutten. Zaak is dan wel de overheid of de exporteurs te overtuigen om het geld dat ze lokaal in het land besteden, via de Social Trade Booster meer impact te geven.

2. Migratie en Remittances

Er wordt nogal eens smalend gesproken over economische migranten. Dat suggereert dat de mensen daar een redelijk leven hebben en wat meer luxe willen. Dat idee wordt versterkt doordat migranten vaak niet uit de allerarmste landen komen. Maar ja, als het zo ligt, dan is het wel heel raar dat die jonge mensen hun leven wagen. Ook is het raar dat als de economie het daar redelijk doet, de hele familie 10.000 euro bij elkaar moet schrapen om mensensmokkelaars te betalen. Je moet je dan afvragen waarom ze dat geld niet in een lokaal bedrijf investeren?
Het antwoord is dat er daar te weinig geld circuleert om een onderneming die iets nieuws maakt of aanbiedt aan klanten te helpen. Te weinig geld? Toch lezen we dat migranten meer geld naar de families thuis sturen dan alle hulpgelden samen. Ja, en dat is juist de clou. Als migranten geld sturen naar hun families, kopen ze in veel gevallen met hun dollars of euro's nationale munten. En zoals we inmiddels weten, werkt een grote geldstroom het land in, de Dutch Disease in de hand: de nationale munt wordt zo duur dat lokale bedrijven nooit meer kunnen concurreren met geïmporteerde producten en diensten. En zo zorgt een migratiegolf ervoor dat volgende generaties ook weer gedwongen worden te emigreren.

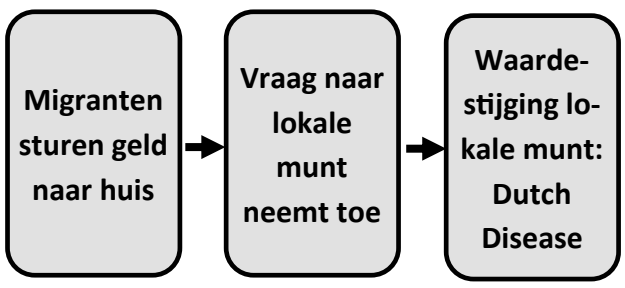

Wat is hier aan te doen?

STRO zoekt hulp om in de komende jaren een programma op te zetten waarmee de gelden die migranten naar huis sturen een betere uitwerking krijgen op de lokale economie, deels doordat ze niet langer bijdragen aan het duur maken van de lokale munten en deels door ze met behulp van de Social Trade Booster intensiever de lokale economie te laten organiseren.

3. Toerisme

Voor veel arme landen worden de inkomsten uit toerisme steeds belangrijker, zelfs al spenderen de toeristen het meeste geld aan de vliegreis en het hotel dat zijn inkopen grotendeels importeert. Toch blijven er nog wel wat euro's, dollars of andere muntsoorten over die omgewisseld worden om de plaatselijke gids, de restaurants etc. mee te betalen. Gaandeweg vinden lokale ondernemers steeds meer diensten en producten waar toeristen in geïnteresseerd zijn en groeit het totaal aangekochte bedrag aan nationaal geld. Dat heeft een ziekmakend effect op andere bedrijfstakken, maar doordat toerisme een arbeidsintensieve bedrijfstak is, ontstaan er heel wat productieketens die deze lokale consumenten bedienen. Dit kan het effect van de ziekte danig afzwakken.

Wel is er een serieus probleem als de toerist wegblijft,

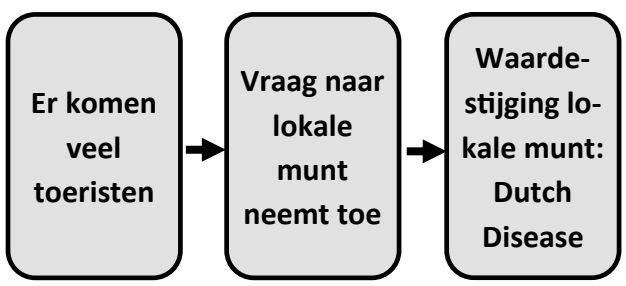

vanwege een veranderende mode, corona of om wat voor reden dan ook. Dan stroomt er veel minder geld van de toeristen zelf en vooral van de mensen die in de toeristenindustrie werken naar de lokale bedrijven. Zo'n economie is kwetsbaar en de relatief hoge waarde van de munt belemmert een robuuste uitbouw van de economische activiteit in de breedte.

Wat is hier aan te doen?

Er kan een lokale submunt gerealiseerd worden. Toeristen zijn best geïnteresseerd om een lokaal soort geld te kopen. Vooral als het mooie biljetten zijn is de kans groot dat er een hoop biljetten mee naar huis gaan en nooit besteed worden. Door op de biljetten een geldigheidstermijn te drukken, levert dit inkomen op dat gebruikt kan worden om te investeren in een verbreding van de lokale economie.
Fintech maakt het ook mogelijk om een groep bankrekeningen zo te organiseren dat als je er geld naar overmaakt, je een bonus krijgt terwijl je, als je er geld uit opneemt, een wisselkoers betaalt. Zo ontstaan er submunten die een wijk (zoals Amsterdam Nieuw-West), een regio (zoals Sardinië) of zelfs een land (zoals Griekenland) kunnen helpen de lokale economie te versterken. Geld wordt lokaal gemaakt en daarna wordt deze koop-lokaal-geldstroom vaker door producenten en consumenten gebruikt om meer te verdienen en besteden.

Een sterke regio zadelt zwakkere regio's op met een te dure munt

We staan er veel te weinig bij stil hoe de tweespalt en polarisatie de economie steeds meer in haar greep krijgt. Rijke mensen worden almaar rijker en arme mensen hebben het nakijken. Bedrijven in rijke regio's lokken mensen uit zwakkere regio's weg, zonder zich zorgen te maken wat dat voor die regio's betekent. Sterker nog, ze praten het goed door te wijzen op het geld dat mensen naar hun families sturen. En juist daarvan weten we nu dat dit lang niet altijd gunstig uitpakt.

Gratis Boeken om te verspreiden

We zijn ons kantoor aan het opruimen. We hebben een voorraad boeken liggen die we een goede bestemming willen geven:

Bolderende korhoenders: Vogels, natuurbeleving, vrijheid van gedachten. In dit boekje vindt u korte verhalen over vogels, over kijken naar vogels, over natuur en allerlei overpeinzingen daar omheen.
De Koop Lokaal Booster: Voortbouwend op succesvolle initiatieven uit heden en verleden in Oostenrijk, Engeland en Italië, kunnen nu ook Nederlandse gemeentes met de Koop Lokaal Booster aan de slag

Graag doen we u als donateur van STRO een exemplaar cadeau. En als u een groep mensen, een organisatie of een evenement weet waar u deze boeken kunt verspreiden, sturen we u graag een doos op.

Interesse? Stuur een mail met hoeveel boeken u wilt ontvangen en uw adres naar info@socialtrade.nl. Of bel ons op 030-2314314.
Daarbij is een vrijwillige bijdrage voor de verzendkosten erg welkom: NL97 TRIO 0784 9116 22 t.n.v. Stichting STRO o.v.v. 'bijdrage verzendkosten'.

STRO
SOCIAL TRADE ORGANISATION

Stichting STRO
Oudegracht 42, 3511 AR Utrecht
tel. 030-2314314

NL97 TRIO 0784 9116 22
www.socialtrade.nl
info@socialtrade.nl
linkedin.com/company/social-trade-organisation-stro/
www.youtube.com/SocialTradeOrg
RSIN 803746003

Steun STRO met een donatie:
scan de QR-code.

STRO is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent dat u uw giften aan STRO van de belasting mag aftrekken.

Algemeen Nut Beogende Instelling
ANBI